



**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy, Spraw
Socjalnych i Zdrowia**

Warszawa, dnia 7 sierpnia 2009 r.

P/09/092
KPZ-410-11-03/2009

**Pan
Tadeusz Truskolaski
Prezydent
Miasta Białegostoku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli - Departament Pracy Spraw Socjalnych i Zdrowia - przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miejskim Białegostoku w zakresie umieszczania osób w domach pomocy społecznej (DPS) oraz finansowania ich pobytu w okresie od 1 stycznia 2007 r. do 31 marca 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 20 lipca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację zadań własnych Miasta Białegostoku w zakresie prowadzenia domów pomocy społecznej, umieszczania w nich mieszkańców Miasta i finansowania ich pobytu - mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyzszą ocenę ogólną uzasadniają przedstawione niżej ustalenia dotyczące poszczególnych obszarów objętych kontrolą:

¹ Dz. U. Z 2007 roku Nr 85, poz. 937, ze zm.

1. Miasto Białystok prowadzi dwa domy pomocy społecznej: przy ul. Baranowickiej na 300 miejsc oraz przy ul. Świerkowej na 160 miejsc, na utrzymanie których przeznaczyło 19.268 tys. zł w 2007 r. i 19.253 tys. zł w 2008 r. Ustalony przez Prezydenta Miasta średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS przy ul. Baranowickiej wyniósł: 3.865 zł w 2007 r., 3.647 zł w 2008 r. i 3.669 zł w 2009 r., natomiast w DPS przy ul. Świerkowej odpowiednio: 2.470 zł, 2.585 zł i 2.706 zł. Koszty te zostały ustalone zgodnie z przepisem art. 60 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej² (zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”).

Oba DPS nie osiągnęły obowiązujących standardów świadczenia podstawowych usług, określonych rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r.³, w związku z czym działają na podstawie warunkowego pozwolenia do 2010 r., wydanego przez Wojewodę Podlaskiego. Oznacza to – poza niższym komfortem dla pensjonariuszy – również zakaz podwyższania od 2008 roku opłat za pobyt mieszkańców w DPS-ach, w związku z art. 152 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej.

Ponadto, zgodnie z art. 152 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, od dnia 1 stycznia 2009 r. do czasu uzyskania bezterminowego zezwolenia wojewody, do powyższych placówek nie mogą być kierowani nowi pensjonariusze, co w ocenie NIK, będzie skutkowało zwiększeniem się liczby osób oczekujących na umieszczenie w DPS-ach oraz niepełnym wykorzystaniem miejsc. W 2007 r. na umieszczenie oczekiwały 44 osoby, w 2008 r – 92 osoby, a w I kw. 2009 r. - 67 osób. W skrajnym w przypadku – DPS-u przy Baranowickiej – okres oczekiwania szacowany jest obecnie na ok. 30 miesięcy. Natomiast stwierdzona w trakcie kontroli liczba niewykorzystanych miejsc, wg stanu na koniec marca 2009 r. wynosiła 8.

2. Miejska strategia rozwiązywania problemów społecznych⁴ opracowana została na podstawie rzetelnych analiz. W ich wyniku do słabych stron Miasta zaliczono m.in. „system opieki dla ludzi starszych”, a starzenie się społeczeństwa zaliczono do zagrożeń jego rozwoju. Problem poprawy systemu opieki dla ludzi starszych nie znalazł jednak odzwierciedlenia ani w celach strategicznych ani w celach operacyjnych wyznaczonych w Strategii. Problem organizowania opieki dla starszych mieszkańców Białegostoku został zapisany dopiero

² Dz. U. Z 2008 roku Nr 115, poz. 728, ze zm.

³ Dz. U. Nr 217, poz. 1837.

⁴ Uchwała Nr XXXV/396/05 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 24 stycznia 2005 r.

w przyjętym 30 marca 2009 r. „Miejskim Programie Pomocy Społecznej oraz Systemie Wsparcia Osób w Kryzysie i Doświadczających Przemocy na lata 2009-2010”.

Wskazać jednak należy, że w obu wyżej wymienionych dokumentach nie określono systemu oceny poziomu realizacji założonych celów – np. mierników, które pozwoliłyby obiektywnie zmierzyć stopień osiągnięcia wyznaczonych celów w poszczególnych latach wdrażania Strategii lub Programu. Nie wyszczególniono również kosztów realizacji poszczególnych celów ani źródeł ich finansowania. Uniemożliwi to rzetelną i obiektywną ocenę faktycznej realizacji programów oraz rozliczenie poszczególnych realizatorów z nałożonych na nich zadań.

3. Obowiązujący podział kompetencji między Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie („MOPR”), a Departamentem Spraw Społecznych Urzędu Miasta („DSP”) spowodował nieprzekazania Radzie Miasta w dwóch kolejnych latach – w roku 2007 i 2008 – *wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej*, co stanowiło naruszenie przepisu art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej. W obu przypadkach *wykazy potrzeb*, spełniające wymogi cyt. ustawy, zostały przygotowane przez MOPR, natomiast przekazane zostały do DSP a nie do Rady Miasta – co było zgodne z trybem przyjętym w Urzędzie Miejskim, natomiast nie było zgodne z trybem wskazanym w ustawie, która nie przewiduje w tej kwestii instytucji pośredniczących między MOPR a Radą Miasta. Długotrwałe uzgadnianie stanowiska między MOPR i DSP nie doprowadziło do przekazania Radzie wspomnianych dokumentów ani w 2007 ani w 2008 roku⁵.

Wykaz potrzeb na rok 2009 został przekazany radnym na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 27 października 2008 r.

4. Nadzór nad domami pomocy społecznej, wynikający z przepisu art. 112 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej, sprawowany był prawidłowo. W okresie objętym kontrolą MOPR przeprowadził w obu DPS łącznie 5 kontroli, w tym jedną problemową, jedną planowaną i 3 doraźne. Przeprowadzona przez NIK analiza rejestrów oraz dokumentacji skarg i wniosków prowadzonych w Urzędzie wykazała, że w okresie objętym kontrolą złożona była 1 skarga dotycząca tematyki domów pomocy społecznej. Skarga ta została prawidłowo rozpatrzona i uznana za niezasadną.

⁵ NIK - w wystąpieniu z dnia 31 maja 2007 r. (znak: LBI-410/02-10-2007) po kontroli przeprowadzonej w MOPR - sygnalizowała Panu podobny problem, wnioskując wówczas o „rozważenie dostosowania zadań MOPR związanych z miejską strategią rozwiązywania problemów społecznych, do określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Doprowadzenie do osiągnięcia przez oba DPS obowiązującego standardu podstawowych usług przez nich świadczonych.
2. Określenie trybu współpracy MOPR i Urzędu Miejskiego w sposób gwarantujący realizację zadań Miasta zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
3. Doprecyzowanie Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poprzez określenie odpowiednich mierników i wskaźników, pozwalających obiektywnie zmierzyć stopień jej realizacji.

Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.